

Guía Docente				
Datos Identificativos			2020/21	
Asignatura (*)	Balonmán e a súa didáctica		Código	620G01017
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptorios				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Híbrida			
Prerrequisitos				
Departamento	Educación Física e Deportiva			
Coordinación	Torres Tobio, Gabriel	Correo electrónico	gabriel.torres@udc.es	
Profesorado	Fernandez Romero, Juan Jose	Correo electrónico	juan.jose.fernandez@udc.es	
	Torres Tobio, Gabriel		gabriel.torres@udc.es	
Web	http://campusvirtual.udc.es/moodle			
Descrición xeral	Os contidos da materia de Balonmán e a súa Didáctica, enmárcanse e baséanse nas competencias establecidas para o módulo de Fundamentos dos Deportes, no plano dos estudos de Graduado en Ciencias da Actividade Física e do Deporte. E de maneira máis específica, os obxectivos e contidos desta materia desenvólvense basicamente sobre ou coñecemento dos procesos de ensino-aprendizaxe e fundamentos didácticos das habilidades técnico-tácticas específicas simples, compostas e complexas do balonmán, como condutas psicomotrices e sociomotrices, para promover a súa práctica en Educación Física e na iniciación deportiva. E promovendo no alumnado a adquisición dun nivel de habilidade axustado á execución das habilidades específicas do Balonmán. Estes obxectivos proxéctanse dunha maneira concreta na descrición explícita dos resultados de aprendizaxe que se describen posteriormente. Como iniciación deportiva enténdese o momento e período no que unha persoa comeza a aprender unha habilidade específica ou un deporte en concreto. O ensino do balonmán fundaméntase pola riqueza sociomotriz desta modalidade deportiva, a promover na etapa de iniciación deportiva dos mozos; tal como habilidades e comportamentos de xogo, cheos de elementos de gran riqueza coordinativa, e tamén de interacción sociomotriz; ademais, do arraigamento histórico, vixente permanentemente nos plans de estudo de Educación Física e Deportes, xa desde a creación dos primeiros centros de formación de profesorado de Educación Física. O Balonmán está arraigado na sociedade actual como un deporte que promove valórelas socio-deportivos en todas as súas facetas, e que xurdindo do xogo, evoluciona e institucionalízase en deporte (concepción actual), sen perder a finalidade de xogo en si mesmo, como elemento educativo e gratificante de seu. Por tal motivo, é unha actividade necesaria nos principios e valores educativos e formativos da Educación Física, como parte da formación integral das persoas. Analizando as características do Balonmán tanto polo tipo de habilidades motrices que o definen (habilidades técnicas de execución), fundamentadas en correr, saltar, lanzar, como pola riqueza de factores perceptivos que se vivencian na comunicación motriz do xogo (táctica), e polas cualidades físicas que desenvolve, fai que este deporte colectivo de cooperación-oposición estratéxica sexa unha actividade a programar no ámbito educativo, recreativo e competitivo. En relación coa didáctica desta materia; actualmente, fálase dunha didáctica dos deportes colectivos en canto aos elementos comúns que os definen e relacionan; pero ademais, cada materia debido á singularidade dos seus contidos, ten necesidades de formulacións de ensino propios e diferenciados. Por iso, falamos cunha Didáctica do Balonmán que, de acordo cos descriptorios do plan de estudos, desenvólvese seguindo un programa axustado aos seus contidos específicos; expostos dunha forma teórico-práctica; cunha metodoloxía de ensino para a iniciación global e específica do Balonmán, e desenvolvidos de maneira presencial. Conxugar isto coa idea de capacitar ao estudante do Grao en Ciencias do Deporte e da Educación Física da UDC, como docente, obriga a enfocar esta materia cara á utilización do ensino do Balonmán no medio escolar e tamén en escolas de iniciación deportiva, polo que a metodoloxía de ensino desta materia será global, de maneira que se poida ofrecer unha perspectiva ampla das posibilidades do Balonmán como un contido útil na formación do alumno.			

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos Non se realizan cambios 2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen -Actividades iniciáis - Sesión magistral - Análise de fontes documentáis (Traballo1: individual, computa na avaliación, 20%) - Aprendizaxe colaborativa (Traballo 2: parellas-grupo a criterio do profesorado, computa na avaliación, 20%) - Resumo (computa na avaliación, 10%) *Metodoloxías docentes que se modifican - Práctica de actividade física (elimínase, e non se sustituye) - Proba mixta (modifícase no caso de suspensión da docencia presencial. Esta proba sería substituída por 2 tarefas de avaliación continua. (Tarefa 1, individual, valor 20% / Tarefa 2, individual, valor 30%) - Saídas de campo (elimínase) 3. Mecanismos de atención personalizada al alumnado - Correo electrónico: Diariamente. De uso para fazer consultas, solicitar encontros virtuais, para resolver dúbidas e fazer seguimento dos traballos tutelados. - Moodle: A criterio de utilización do profesorado, e según as necesidades do alumnado. - Teams: 2 sesións semanais por grupo para avanzar nos contidos teóricos, e na franxa horaria asignada para a materia no calendario de aulas da facultade. Tamén, a proposta do profesorado, faráanse algunhas sesións (1 semanal) de tutorización grupal para orientar os traballos e tarefas da materia. Esta dinámica permite fazer un seguimento normalizado e axustado as necesidades de aprendizaxe do alumnado para desenvolver o traballo da materia. 4. Modificacións en la evaluación a) Proba mixta (50%). Por avaliación continua, realizando 2 tarefas substitutorias do examen final presencial, da convocatoria oficial: Tarefa 1 de avaliación continua: individual (20%) Tarefa 2 de avaliación continua: individual (30%) Presentaránse na data oficial do examen final, ou bem antes, en función da planificación do profesorado correspondentes, co seu alumnado. b) Análise de fontes documentáis (20%), traballo 1, individual c) Aprendizaxe colaborativa (20%), traballo 2, parellas ou grupo, a criterio do profesorado d) Resumo (10%), diario, resumo de aulas voluntario, individual *Observacións de avaliación: - A calificación final da asignatura valorase entre 0 y 10 puntos. - Para superar as probas obrigatorias, e imprescindible obter a calificación mínima de aprobado (5 puntos sobre 10) en todas e cada unha das probas de avaliación, para poder sumar a media ponderada de cada unha das probas a nota final, e aprobar a materia. - Si un estudante non supera a materia por non alcanzar o aprobado (na primeira oportunidade), podrá na segunda oportunidade presentar aquelas metodoloxías nas que non obtivese o 50% da súa puntuación máxima, da primeira oportunidade. - Si o estudantado no supera a materia, na primeira oportunidade, ni tampoco na segunda; enton, as metodoloxías de avaliación aprobadas serán gardadas solamente para o seguinte curso académico. 5. Modificacións da bibliografía o webgrafía - Nin a bibliografía, nin a webgrafía serán modificadas.
----------------------	---

Código	Competencias do título
A2	Comprender os procesos históricos das actividades físico-deportivas e a súa influencia na sociedade contemporánea, estudando o caso de España e Galicia, e a presenza diferenciada dos homes e das mulleres.
A4	Coñecer e comprender as bases que aporta a educación física á formación das persoas.
A5	Fomentar a convivencia, estimulando e poñendo en valor a capacidade de constancia, esforzo e disciplina dos participantes nas actividades de educación física e deportiva.
A8	Deseñar, desenvolver, e avaliar os procesos de ensino ? aprendizaxe, relativos á actividade física e o deporte, con atención e titorización segundo as características individuais e contextuais das persoas (xénero, idade, discapacidade, culturas, etc.).
A9	Elaborar propostas curriculares para as distintas etapas no marco institucional dun centro educativo, desenvolvendo os elementos da programación didáctica da área de E. Física, con arranxo á lexislación vixente e ao proxecto educativo de centro.
A11	Posuír o conxunto de habilidades ou competencias docentes que faciliten o proceso de ensino-aprendizaxe na aula de educación física.
A18	Deseñar e aplicar métodos adecuados para o desenvolvemento e a avaliación técnico-científica das habilidades motrices básicas nas diferentes etapas evolutivas do ser humano, considerando o xénero.
A19	Planificar, desenvolver, controlar e avaliar técnica e cientificamente o proceso de adestramento deportivo nos seus distintos niveis e nas diferentes etapas da vida deportiva, de equipos con miras á competición, tendo en conta as diferenzas biolóxicas entre homes e mulleres e a influencia da cultura de xénero na actuación do adestrador e nos deportistas.
A25	Identificar e comprender os requisitos psicomotores e sociomotores das habilidades deportivas, executando basicamente as habilidades motrices específicas dun conxunto de deportes, considerando as diferenzas por xénero.
A26	Identificar e aplicar as peculiaridades didácticas de cada especialidade deportiva na intención pedagóxica dos diferentes ámbitos de intervención.
A27	Aplicar os principios cinesiolóxicos, fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais nos contextos educativo, recreativo, da actividade física e saúde e do adestramento deportivo, recoñecendo as diferenzas biolóxicas entre homes e mulleres e a influencia da cultura de xénero nos hábitos de vida dos participantes.
A33	Seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade físico-deportiva no contexto educativo, deportivo, recreativo e da actividade física e saúde.
A36	Coñecer e saber aplicar as novas tecnoloxías da información e a imaxe, tanto nas ciencias da actividade física e do deporte, como no exercicio profesional.
B1	Coñecer e posuír a metodoloxía e estratexia necesaria para a aprendizaxe nas ciencias da actividade física e do deporte.
B2	Resolver problemas de forma eficaz e eficiente no ámbito das ciencias da actividade física e do deporte.
B3	Traballar nos diferentes contextos da actividade física e o deporte, de forma autónoma e con iniciativa, aplicando o pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Trabajar de forma colaboradora, desenvolvendo habilidades, de liderado, relación interpersoal e traballo en equipo.
B6	Dinamizar grupos nos diferentes ámbitos do exercicio profesional.
B7	Xestionar a información.
B10	Saber aplicar as tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B11	Desenvolver competencias para a adaptación a novas situacións e resolución de problemas, e para a aprendizaxe autónoma.
B16	Dominar habilidades de comunicación verbal e non verbal necesarias no contexto da actividade física e o deporte.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

?O terminar con éxito esta asignatura/ensinanza, os estudantes serán capaces de??:	A2	B1	C1
Deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos ás habilidades específicas do Balonmán, en relación cos seus fundamentos didácticos.	A4	B2	C6
	A5	B3	C7
	A8	B4	
	A9	B6	
	A11	B7	
	A18	B10	
	A19	B11	
	A25	B16	
	A26		
	A27		
	A33		
	A36		
Identificar e describir a evolución histórica da lóxica interna do xogo e as súas regras.	A2		
	A26		
Identificar, describir e representar gráficamente (coa terminoloxía e simboloxía axeitada) os fundamentos das habilidades técnico-tácticas individuais e colectivas específicas simples, compostas e complexas do balonmán, como conductas psicomotrices e sociomotrices, e os seus contidos como recursos didácticos en Educación Física e en iniciación deportiva.	A4		
	A9		
	A25		
	A26		
Saber aplicar os fundamentos técnicos, tácticos e didácticos do Balonmán, no deseño de exercicios, sesións e na programación de progresións metodolóxicas de ensinanza.	A19		
Executar as habilidades específicas do Balonmán con éxito, demostrando e cumprindo un nivel ou criterios de eficacia específicos.	A25		
Diseñar metodoloxicamente unha planificación e programación de ensinanza orientada hacia un balonmán educativo en idade escolar (iniciación global e específica), e considerando a ensinanza diferenciada (idade, xénero, discapacidade).	A8		

Contidos	
Temas	Subtemas
Bloque temático 1: Identificación, características e evolución do Balonmán.	Tema 1. Introducción ao ensino dos fundamentos do Balonmán como deporte colectivo: - Características xerais do xogo de balonmán como actividade deportiva con valores educativos, recreativos e competitivos de aplicación na Educación Física e na iniciación deportiva. - Marco de contidos de ensino: As fases de dogo. As intención e habilidades técnico-tácticas individuais básicas de ataque e defensa dos xogadores de campo e gardaredes. Os comportamientos tácticos-colectivos e os sistemas de xogo de ataque e defensa. - Terminoloxía e simboloxía específica do Balonmán. Tema 2. Orixe e desenvolvemento do Balonmano: - - Evolución da estrutura e regras do xogo: do BM11 ao BM7. - Organización do Balonmán e as súas competicións.
Bloque temático 2: As regras de xogo do Balonmán.	Tema 3. Regras de xogo do BM a 7. Tema 4. Regras Mini-Balonmano. Tema 5. Regras Balonmano playa.

Bloque temático 3: Fundamentos didácticos do Balonmán	Tema 6. As etapas de ensino-aprendizaxe no proceso de formación de deportistas de Balonmán: Características, principios e obxectivos didácticos das etapas de iniciación global á específica (de alevíns, infantís a cadetes), no adestramento e na competición. Tema 7. Cuestións básicas sobre a metodoloxía de ensino na formación de deportistas: Os xogos como medio básico de ensino. A metodoloxía de aplicación dos xogos no ensino dos fundamentos técnico-tácticos (aprender xogando). Deseño, estrutura e desenvolvemento dos exercicios: Elementos básicos da comunicación das instrucións ou mensaxe docente. Deseño, estrutura e desenvolvemento das sesións prácticas de ensino Avaliación da eficacia pedagóxica dos exercicios e do adestramento (EEE). Avaliación para o seguimento e a selección de talentos na formación de deportistas
Bloque temático 4: Fundamentos técnico-tácticos de ataque.	Tema 8. Os fundamentos técnico-tácticos individuais de ataque. As intencións e habilidades específicas dos atacantes con/sin balón, relacionados coas capacidades asociadas a construción e finalización de xogo de ataque: - O desmarque a espazos libres (movimentos de apoio o pase, anchura-profundidade) - Crear espazos (?arrastrar? o oponente, en desprazamento con cambio dirección e ritmo) - Adaptación e manexo do balón - Bote (técnica, uso táctico, encadenamento con elementos técnicos,?) - Pasar-recibir (técnica-táctica, relacións con adaptación e manexo do balón) - Fixar e pasar (variedade técnico-táctica en postos específicos e situacións reais) - Fintar e desequilibrar o oponente (variedade técnico-táctica, buncando penetración e lanzamento) - Lanzamentos (variedade técnico-táctica en postos específicos, forza lanzamento) Tema 9. Fundamentos do xogo colectivo de ataque. Iniciación a organización colectiva e execución das fases de xogo de ataque: - Organización do modelo de xogo de ataque - As fases de xogo de ataque e as intencións tácticas asociadas a cada fase - Iniciación o contra-ataque (o espazo de transición e a progresión de meta a meta) - Iniciación o modelo de ataque en espazo amplo, contra defensas individuais ata medio campo e en dúas liñas. - Organización, execución do sistema de ataque posicional 3-3 - Organización e execución do sistema 3-3 a 2-4 - Os postos específicos (p.e) de ataque e as características dos xogadores asociadas a cada p.e. - Iniciación os medios tácticos grupais, para o desenvolvemento do xogo colectivo de ataque: Situaciónss asimetría, circulación táctica de balón, circulación xogadores, ?

Bloque temático 5: Fundamentos técnico-tácticos de defensa.

Tema 10. As intención e habilidades específicas de defensa dos bogadores defensores dos atacantes con/sin balón, relacionados coas capacidades asociadas á marcaxe e á recuperación do balón, para evitar a construción de xogo atacante e o lanzamento a portaría. Fundamentalmente:

- A marcase e o control a distancia do balón
- O control a distancia do oponente
- A disuasión (de recepción, de pase, de lanzamento)
- A interceptación (o inicio, e ao final do pase, no bote, e quitar o balón)
- A obstrución de trayectorias de desprazamento (oponerse a circulacións)
- Ofrecemento de espazos (fintas defensivas)
- Invasión anticipada de espazos do oponente con balón

Tema 11. As habilidades e comportamentos específicos dos gardaredes, relacionadas coas capacidades asociadas ás paradas de lanzamentos.

Fundamentalmente:

- Características e habilidades motrices específicas dos gardaredes
- A posición, situación e desprazamentos de base
- As intervencións ante lanzamentos desde p.e. en dogo posicional
- Intervencións ante lanzamentos de 7m
- Intervencións ante lanzamentos de contraataque
- As fintas (ofrecemento, engano?)
- Colaboración táctica cos defensores
- Os lanzamentos directos a gol

Tema 12. Fundamentos do xogo colectivo defensivo. Iniciación a organización colectiva e execución das fases de xogo de defensa:

- Organización do modelo de xogo defensivo
- As fases de xogo defensivo e as intencións tácticas asociadas a cada fase
- O balance defensivo
- Organización e execución dos modelos de defensa individual ata medio campo
- Organización e execución dos sistemas de defensa posicional en dúas liñas (5-1, 5+1, 3-2-1, 3-3 ?)
- Organización e execución do sistema defensivo posicional en unha liña (6-0)
- Os postos específicos (p.e) defensivos e as características dos xogadores asociadas a cada p.e.
- Iniciación os medios tácticos grupais, para o desenvolvemento do xogo colectivo defensivo: Basculación, cobertura, doblaxe, cambio oponente, deslizamento, ?

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A2 A4 A5 B7 C7	2	2	4
Eventos científicos e/ou divulgativos	A5	0	8	8
Sesión maxistral	A8 A9 A11 A18 A19 B1	8	0	8
Práctica de actividade física	A11 A19 A25 A26 A27 A33 B2 B6	33	33	66
Proba mixta	A8 A18 A19 A26 A33 B1 B2 C1	3	17	20
Resumo	B7 B11 B16 C1	0	6	6
Aprendizaxe colaborativa	A19 A25 A26 B3 B4	3	15	18

Análise de fontes documentais	A5 A25 A26 A36 B10 C6	2	15	17
Atención personalizada		3	0	3
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativos, que partan dos saberes previos do alumnado.
Eventos científicos e/ou divulgativos	Actividades realizadas polo alumnado que implican a asistencia e/ou participación en eventos científicos e/ou divulgativos (congresos, xornadas, simposios, cursos, seminarios, conferencias, exposicións, etc.) co obxectivo de profundar no coñecemento de temas de estudo relacionados coa materia. Estas actividades proporcionan ao alumnado coñecementos e experiencias actuais que incorporan as últimas novidades referentes a un determinado ámbito de estudo.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Práctica de actividade física	Metodoloxía que permite ó alumnado aprender de forma efectiva, a través de actividades físicas e/ou deportivas de carácter práctico, tales como demostracións, exercicios, etc., a execución dos fundamentos psicomotores e/ou sociomotores das distintas habilidades deportivas.
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Resumo	Consiste nunha síntese dos principais contidos traballados. É un recurso óptimo para facilitar a comprensión do texto e a concentración persoal sobre o material obxecto de estudo. É tamén unha axuda importante para o repaso e a preparación de exames. Lectura y resumen de documentos específicos de la materia.
Aprendizaxe colaborativa	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.
Análise de fontes documentais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativos, que partan dos saberes previos do alumnado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral Aprendizaxe colaborativa Práctica de actividade física Análise de fontes documentais	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesorado-titores. O estudiantado disporá tanto das horas de tutoría particular, como das horas de tutoría grupal para consultar ou ser asesorados polo profesor de cara ao desenvolvemento da asignatura De igual Xeito facilitarase a través das tutorías presenciais ou virtuais a atención aos estudantes con Matrícula de Asistencia Parcial.
---	---

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Aprendizaxe colaborativa	A19 A25 A26 B3 B4	Traballos de aprendizaxe colaborativo, de orientación Didáctica do BM. Son obrigatorios e realizaranse en grupo de 5 a 7 alumnos. A aprendizaxe colaborativo é un procedemento de ensino-aprendizaxe guiada de forma presencial e apoiado en tecnoloxías da información e comunicación, que se basea na organización da clase en pequenos grupos no que o alumno traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado, para optimizar a súa propia aprendizaxe e o dos membros do grupo. Esta proba de avaliación, consiste en elaborar un traballo monográfico, de carácter didáctico, sobre contidos da guía docente (exemplo: o desenvolvemento dun tema, coa súa análise didáctica contido, formulación obxectivos, deseño de exercicios,). Desenvolverase con ferramentas multimedia, e será entregado nun DvD (en formato mpg, mov, avi, flv), e cunha duración de vídeo que non excederá de 12 minutos. O profesorado presentará ao comezo do curso a lista de asignación de temas de traballo aos grupos, e as datas de presentación; e no caso de que non o presente na data establecida, quedará para a seguinte convocatoria oficial. O profesorado poderá solicitar a presentación oral ou multimedia. Supón un 15% da cualificación final. Valórase de 0 a 10 puntos, e será necesario obter un mínimo de 5 puntos para aprobalo. Na avaliación terase en conta a calidade do contido, vos aspectos formados de edición, ou dominio de ferramentas TIC. (No caso de non presentar este traballo, o alumnado non sumaría esta porcentaxe na cualificación final). (*) Observación a este traballo colaborativo: O profesorado, a petición individual do alumnado, poderá considerar as propostas do alumnado, para substituír este traballo por actividades contempladas na metodoloxía docente como Salidas de campo, desenvolvidas (baixo a responsabilidade do alumnado) nun contexto externo ao académico (clubs, escolas deportivas) e relacionadas co ámbito de estudo da materia. Centrándose no desenvolvemento de capacidades relacionadas coa observación directa de adestramentos e competicións, e a recollida de información (vídeo, enquisas, ...), ou outros temas establecidos co profesor. O alumno deberá realizar 10 saídas de campo (8-9 adestramentos e 1-2 partidos).	15

Proba mixta	A8 A18 A19 A26 A33 B1 B2 C1	Exame teórico: Proba escrita, para avaliar os coñecementos adquiridos polo alumnado (saber e comprender), e comprobar o logro dos resultados de aprendizaxe sobre os contidos da materia. Proba que pode integrar preguntas tipo probas de ensaio e preguntas tipo probas obxectivas. En canto ás preguntas de ensaio, pode ter preguntas abertas de desenvolvemento; e en canto a preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación. Esta proba é obrigatoria. Realízase en data oficial do exame final. Supón o 30% da cualificación final. A valoración do exame será de 0 a 10 puntos, e será necesario obter un mínimo de 5 puntos para aprobar a proba; e segundo as condicións de valoración establecidas explicitamente no propio exame. Ademais, para obter unha valoración positiva nas preguntas do exame, será necesario: Acertar a resposta, describir correctamente e coa terminoloxía específica, realizar gráficos claros e proporcionados e coa simboloxía específica.	30
-------------	--------------------------------	--	----

Práctica de actividade física	A11 A19 A25 A26 A27 A33 B2 B6	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva, a través de actividades físicas e/ou deportivas de carácter práctico, tales como demostracións, exercicios de execución dos fundamentos psicomotrices e/ou sociomotrices das distintas habilidades deportivas. Avaliarase mediante as seguintes probas: 2.1) Exame práctico: Proba práctica, para valorar a competencia motriz na execución das habilidades técnico-tácticas específicas do Balonmán adquiridas polo alumnado como resultado de aprendizaxe (saber facer, saber aplicar, destrezas, %ou2026 con éxito), demostrando e cumprindo un nivel ou criterios específicos de eficiencia-calidade de execución- e eficacia. Esta proba é obrigatoria. Supón un 20% da cualificación final. Realízase en data oficial do exame final. A valoración do exame práctico será de 0 a 10 puntos, e será necesario obter un mínimo de 5 puntos para aprobar a proba; e segundo as condicións de valoración establecidas explicitamente no propio exame. Observacións: -O profesorado durante o curso informará os exercicios do exame e as súas condicións de valoración (os cales se recomenda practicar voluntariamente ao longo do curso). 2.2) Prácticas didácticas das clases: As prácticas das clases son obrigatorias, considerando a modalidade presencial da materia. Supón un 20% da cualificación final. Valoraranse por avaliación continua, considerando: a asistencia ás prácticas; a participación-implicación activa nas prácticas; o nivel de realización das prácticas; e a realización dun diario de prácticas voluntario con metodoloxía de resumo e/ou esquemas (**) A valoración será de 0 a 10 puntos, e será necesario obter un mínimo de 5 puntos para superar as prácticas. Por cada falta de asistencia descontarase 1 punto do seu valor, e por cada falta de participación práctica descontarase 1 punto do seu valor. É obrigatorio realizar, como mínimo, o 80% das sesións do total de clases (asistencia), e o 70% das sesións prácticas da materia (participación activa), para valorar a aprendizaxe vivencial que require esta materia. O alumno cunha participación inferior ao 70% non superará esta proba; quedándolle pendente as prácticas, e en consecuencia a materia. Observacións: (*) O diario de prácticas é voluntario: debe resumir os principais contidos vivenciados, con esquemas gráficos simplificados da práctica. Será manuscrito para favorecer a habilidade de debuxar exercicios de adestramento. O diario facilita o estudo para a preparación do exame teórico-práctico final. (**) Nos casos de que o alumnado asista a clase, pero non poidan realizar a práctica, entón deberán entregar obrigatoriamente un resumo explicativo ao profesor sobre dita práctica. (***) Es condición para realizar o examen práctico final, haber asistido e aprobado as prácticas didácticas de clase.	40
-------------------------------	----------------------------------	---	----

Análise de fontes documentais	A5 A25 A26 A36 B10 C6	Este traballo realizaríase en base ás metodoloxías docentes denominadas análise fontes documentais, con ferramentas de vídeo análise. É un traballo de utilización de documentos audiovisuais (fundamentalmente) ou bibliográficos relevantes para a temática da materia, e con actividades deseñadas para a súa análise e para a elaboración doutros documentos. Concretamente, realizarase un traballo de observación e análise de vídeo do xogo de Balonmán, sobre as habilidades técnico-tácticas de xogo; e mesmo realizar análise estatística descritivo do xogo. Etc. Este traballo é obrigatorio, e individual. Supón un 15% da cualificación final. Valórase de 0 a 10 puntos, e será necesario obter un mínimo de 5 puntos para aprobar o traballo. O alumnado presentarao na data que estableza o profesorado durante o curso, inicialmente ao finalizar o segundo mes de clase. No caso de que non o presente na data establecida, quedará para a seguinte convocatoria oficial. O profesor poderá solicitar a presentación ora e/ou multimedia.	15
-------------------------------	--------------------------	--	----

Observacións avaliación

O profesorado poderá establecer a avaliación da materia, seleccionando entre as seguintes metodoloxías e probas, por avaliación continua e/ou final, de acordo cos seus criterios pedagóxicos e a evolución do curso. O profesor explicitará e explicará cada unha das probas que utilice para a avaliación ao comezo do curso.

Observacións:

Para superar as probas obrigatorias, é imprescindible obter a cualificación mínima de aprobado (puntuación mínima de 5 puntos sobre 10) en todas e cada unha das probas de avaliación, para poder sumar a media ponderada de cada unha das probas á nota final, e aprobar a materia. Pola contra, quedaría pendente para outra convocatoria oficial. A cualificación final da materia valorarase entre 0 e 10 puntos. A asistencia ás clases teóricas e prácticas é obrigatoria, considerando a modalidade presencial desta materia. As actividades académicas presenciais son imprescindibles na actividade física e o deporte; de aí o criterio presencial mínimo é do 80% de asistencia para aprobar a materia. Para o control de asistencia ás clases, o profesor porá a disposición do alumnado unha folla de rexistro para afinar. En cada unha das probas superadas, o profesorado manterá a cualificación nas seguintes convocatorias (ata novo aviso na presentación do inicio de curso, ou que se produza un cambio no sistema de avaliación). O alumnado con discapacidade ou os incapacitados por lesión crónica ou temporal para a práctica motriz, poderán solicitar a adaptación das tarefas motrices nas sesións e probas de avaliación, a condición de que as competencias da materia permitan. Si o estudiantado non supera a materia, nin na primeira oportunidade ni na segunda, as metodoloxías de avaliación aprobadas serán gardadas solamente para o seguinte curso académico. O exame farase no idioma de impartición da materia (elixido por cada profesor), se se desexa noutro idioma solicitarase unha semana antes da data de realización.

Fontes de información

Bibliografía básica

ANTON, J. (1990). Balonmano: Fundamentos y etapas de aprendizaje. Ed. Gymnos, Madrid. ANTON, J. (2002). Balonmano. Táctica grupal defensiva. Concepto, estructura y metodología. Grupo Editorial Universitario. Granada. ANTON, J. (1998). Balonmano. Táctica grupal ofensiva. Concepto, estructura y metodología. Gymnos. Madrid. ANTON, J. (2004). Análisis evolutivo, estructural y funcional del sistema defensivo 6:0. Grupo Editorial Universitario. Granada. ANTON, J. (2004). Análisis evolutivo, estructural y funcional del sistema defensivo 3:2:1. Grupo Editorial Universitario. Granada. AA.VV. (1992) :Balonmano. Ed. Comité Olímpico Español. BARCENAS, D. y ROMAN, J.D. (1991): Balonmano. Técnica y Metodología. Madrid. Gymnos. BAYER, C. (1986): Técnica del balonmano: La formación del jugador. Ed. Hispano Europea, Barcelona. BAYER, C. (1986): La enseñanza de los juegos deportivos colectivos. Ed. Hispano Europea, Barcelona. BERNAL, J.A. (2006): Balonmano. Wanceulen. Sevilla. CERCEL, P. (1980): Ejercicios para las fases de juego. Ed. Sport Turisa, Bucarest. CHIROSA, L.J., VICIANA, J. (2001) El entrenamiento integrado en deportes de equipo. Universidad de Granada. Granada. CZERWINSKI, J. (1993) El balonmano: Técnica, táctica y entrenamiento. Ed. Paidotribo. Barcelona. ESPAR, X., (2001), Balonmano, deporte y rendimiento, Martínez Roca, Barcelona. ESPAR, F. (1992). El proceso de la formación del jugador de balonmano. Etapa de iniciación global. Comunicación presentada en el Seminario de Balonmán. A Coruña: Inef Galicia. ESPAR, F. (1998). El concepto de táctica individual en los deportes colectivos. Apuntes Educación Física y Deportes (51), 16-22. ESPAR, F. (1993). Text del curs de monitor Catalá. Barcelona: Federació Catalana d'Handbol. ESPAR, F. (1992). El proceso de la formación del jugador de balonmano. Etapa de iniciación global. Comunicación presentada en una conferencia impartida en Inef-Galicia: A Coruña. Sin publicar. FALKOWSKI, M. y ENRIQUEZ, E. (1988): Aprendiendo a jugar :El juego como medio didáctico de aprendizaje de la técnica. Colección Handball, nº 10 . Ed. Esteban Sanz, Madrid. ---(1983) : Estudio monográfico de los jugadores de campo. Ed. Esteban Sanz, Madrid. ---(1979): Táctica y sistemas de juego I . Ed. Esteban Sanz, Madrid. ---(1979): Estudio monográfico del portero. Editorial Esteban Sanz, Madrid. FEBM. (2014): Reglas de juego. Ed. FEBM, Madrid. FERNÁNDEZ, J. VIAÑO, J. CERDEIRA, C. y CANCELA, J. (2000). Enseñanza de los juegos deportivos colectivos a través del Balonmano. Gymnos, Madrid. FFHB. (1979): Iniciación al Balonmano. Ed. FEBM, Barcelona. GARCIA-HERRERO, J.A (2003). Entrenamiento en Balonmano. Bases para la construcción de un proyecto de formación defensiva. Paidotribo. Barcelona. LASIERRA, G. y OTROS. (1992): 1013 ejercicios y juegos aplicados al balonmano. Vol.I: Fundamentos y ejercicios individuales. Vol.II: Sistemas de juego y entrenamiento del portero. Ed. Paidotribo, Barcelona. MARIOT, J. et RONGEOT, F. (1984): Handball comportemental . Ed. Vigot, Paris. ---(1995): Balonmano. De la escuela a las asociaciones deportivas. Ed. Agonos, Lérida. MULLER, M. ET AL. (1996) Balonmano: Entrenarse jugando. Ed. Paidotribo. Barcelona. NÉ, ROBERT, BONNEFOY, GEORGES, LAHUPPE, HENRI (2000) Enseñar balonmano para jugar en equipo. Ed. INDE. Barcelona. NOTEBOOM, T. (1986): Les fondements pédagogiques et techniques du handball. Ed. Amphora, Paris. RODRIGUEZ, D., GARCIA, A., RUIZ, F., y CASADO, C., (2001), La iniciación al balonmano en el medio escolar, Cap. 3 de Nuevas tendencias metodológicas: Iniciación deportiva basada en los deportes colectivos, Gymnos, Madrid. ROMAN, J. y OTROS. (1988): Guía metodológica de iniciación al balonmano. Ed. FEBM, Madrid. ROMAN, J. y BARCENAS, D. (1993) : Balonmano: Técnica y metodología. Ed. Gymnos, Madrid. TORRES, G. y Spate, D (2001). ?Das Fallen und Gleiten von der Pike auf lernen?. Revista Handball Training , 2, Februar 2001, pp. 4-11. TORRES, G. et al. (2010). HandballTest. Evaluación y seguimiento de jugadores de Balonmano. SADEGA. Santiago Compostela. TORRES, G y CRESPO, R. (2010). Balonmano. Contraataque: Guía práctica de ejercicios para el juego de transición. SADEGA. Santiago Compostela. TORRES, G. (1998). ?La finta: factores y variables de la práctica?. Area de Balonmano, 3, pp.13-17. ---(1993). ?Metodología de utilización del juego aplicado en el aprendizaje de los deportes de equipo: Balonmano?. Actas del Congreso Internacional de Balonmano. INEF-Madrid. Junio 1993 ---(1992). ?Pasar-recibir: Situaciones de aprendizaje en balonmano?. Revista de Educación Física. Renovación de Teoría y de Práctica, 42, 23-32. ---(1992). ?Pasar-recibir: Situaciones de aprendizaje en balonmano?. Comunicación técnica, nº 131, vol. 13. Madrid. Escuela Nacional Entrenadores. FEBM. ---(1987). ?Consideraciones teórico-prácticas sobre el entrenamiento de agilidad en porteros de balonmano?. Comunicación Técnica, nº 114. Madrid: Escuela Nacional de Entrenadores. FEBM. ---(1986). ?Consideraciones básicas aplicadas al contra-ataque?. Comunicación técnica, nº 109. Madrid: Escuela Nacional de Entrenadores. FEBM. (Madrid, 1986). ---(1986). ?Consideraciones técnicas sobre el portero?. Comunicación técnica, nº 108. Madrid: Escuela Nacional de Entrenadores. FEBM. (Madrid, 1986). TORRESCUSA, L.C. (1989). Recopilación de las Comunicaciones Técnicas, 1974-2988. Tomo III. Madrid: Real Federación Española de Balonmano. TORRESCUSA,

L.C. (1997, Junio). Bases didácticas y metodológicas del entrenamiento con jóvenes. Comunicación presentada en las Jornadas sobre Entrenamiento con Jóvenes en Balonmano. ¿La transición del jugador juvenil a la categoría senior? Problemática. Alcobendas: Real Federación Española de Balonmano. TROSSE, H.D. (1993). Balonmano. Entrenamiento, técnica y táctica. Martínez Roca. Barcelona

